

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Volilcem mest in trgov: Ptuj, Središče, Rogatec, Ljutomer in Ormuž.

Priporočamo Vam, da volite pri prihodnjih volitvah v deželni zbor za vašega poslanca

gospoda dr. Ploja,

advokata v Ptuj.

On bode zagovarjal načelo, katero si je denašnje ministerstvo na zastavo napisalo: da se mir in porazumljenje stori med národi naše države, da bodo imeli pri nas Slovenci in Nemci jednake pravice.

On bode zmerom zastopal svobodo, pravico in napredek.

Pridite torej na dan volitve vsi domoljubi in prijatelji sprave in pravičnosti med Slovenci in Nemci in volite ga enoglasno.

V Mariboru, 27. avgusta 1871.

Centralni volilni odbor.

Slovenskim učiteljem o volitvah.

Od jako mnogih krajev imamo zasobna sporočila, da so se nemškutarji in protivniki našega narodnega prizadevanja poprijeli pri volilni agitaciji za svoje nemškutarske kandidate posebno učiteljev.

Novo šolske postave so dale učiteljem večjo samostalnost. Zato je bilo precej od početka zapaziti, da so ravno učitelji, ki so najbolj videli pomanjkljivost in neizvedljivost celote propisov in naredeb te postave, vendar navduševali se za nje, in to tudi pošteno, izobraženi in narodni slovenski učitelji.

In tudi mi v „Slovenskem Narodu“ smo glede teh šolskih postav imeli narodno korist pred očmi, svarili smo pred pretiranostmi nekterih, hvalili kar je dobrega, grajali kar ni dobro. To vedo najboljše slovenski učitelji, ki morajo gotovo našemu listu priznati, da je vselej in povsod zagovarjal in branil učitelje, poudarjal njih vzvišen stan in govoril za to, da se jim podloga vsega, materialno stanje, zboljša.

In naš list je list narodne stranke. Če torej Nemci in nemškutarji zdaj v tem odločnem času največ okolo Vas, slovenski učitelji, lazijo ter narodnjake obirajo in lažejo, da smo ravno mi narodnjaki in naši kandidati za to, da se učiteljski stan poniža, da smo zato, da bi bil zopet v eni osebi mežnar prvi a drugi še le odgojitelj naše mladine, prihodnosti naše, ne verujte jim!

Mi smo za spremembo šolskih postav v tem, kolikor je ona taka, da germanizacijo širi in naši narodnosti škodi — kjer pa bode treba častitost in zboljšanje učiteljstva braniti in pospeševati, tam bodo slovenski narodnjaki gotovo prvi.

Kako skrbje nemškutarji za učitelje, kaže dobro denašnji dopis vrlega, učenega našega učitelja „iz celjske okolice.“

Učitelji! Ne glejte, ne pazite kar ena ali druga oseba govori ali piše. Slovenska narodna stranka ve, da gre našemu narodu za življenje in smrt, ona v celoti v odločnem trenutku ne bode nikdar za to glasovala, da se vam, ki imate izobrazbo v našem narodu širiti, krivica godi!

In vi, ki ste sinovi slovenskih mater, ki odgojivate deco slovenskih mater, — ne morete delati za tujca za tuje koristi.

Glejte na svoje česke kolege, bodite narodni prijatelji in narod vas ne bode pozabil! Svoboda je draga nam, kakor vam, svoboda za vse.

Torej vi učitelji ptujskega okraja delajte, glasujte in prigovarjajte glasovati za našega narodnega kandidata, vi v celjskem okraju ne dajte se zapeljati prusomanom in nemškim usiljencem, isto tako učitelji brežkega, ljutomerskega, mariborskega okraja.

Ako se je reklo, da so l. 1866 premagali pruski učitelji, pomogli boste tudi vi, da naš narod in da slovanstvo zmaga, ako svoj narod ne zapustite in mu zaupate, da vas neče pozabiti.

Dopisi.

Iz Celja, 27. avgusta. [Izv. dop.] Uradniki delajo očito proti vladi, za opozicijska kandidata Vrečko-ta in Poseka. Glavar Schönwetter se je včeraj zjutraj ob sedmih peljal na enem in istem vozu z Vrečkom iz Celja na kmete k prvotnim volitvam, kjer ga je kmetom priporočal. On in naši uradniki so „prepričani“ da Hohenwart mora pasti, zato delajo za nemško-mislečega nemčurja Vrečkota. Po tem tacem je vlada proti nam, ki smo za-njo!

S takim postopanjem si vlada sama gade na prsih redi!

Nemškutarji celjski so od samega Schönwettera in družih c. k. komisarjev podučeni, kedaj je kje v okolici prvotna volitev. Pelja se jih torej voz za vozom, kakor bi šli kam ogenj gasit, ali na tabor — po 20 agitirant za Vrečka in Poska. Posebno marljivi nemškutarski možje so: dr. Nekerman, dr. Higersberger, dalje „urgermani“: Jelenec, Kerznar, gostilničar Senitza in mladi Rakuš.

Za Vrečkota, kateri je vendar v cesarski službi, agitirajo in delajo vsi tisti, ki ne tajé, da bi bili veseli pruskih pikelhavb. Torej Slovenci, pazite, s komur Vrečko hodi, kdor ga priporoča: tak je sam!

Vrečko je izdal nek neumen oklic „volileam“

v celjskem okraju. V tem se postavlja na ravnost proti novemu ministerstvu, katero hoče mir narediti med Slovani in Nemci. V tem oklicu, ki je prava kolobocija in zmecnjava nemškutarskih možgan, pravi Vrečko: „Kako se bo (ustava) predjela? Al naprej al nazaj? Na to imenitvo prasanje bote v prihodni volitvi skoz Vaše glasovanje odgovorili.“ — Ustava se bo „predevala“? naprej, nazaj? Sam bog ve kaj se to pravi? To je bedarija. Deset let imamo že to ustavo, pa nismo nič naprej prišli ž njo. Zato hočemo boljše, gosp. Vrečko.

„Jaz stojim čvrsto na podlagi ustave“ (Pa boš padel, Vrečko, če še tako „čvrsto“ stopiš.) in na strani tistih, ki hočejo vojaške davke pomanjšati, da bi štibre ne zmiraj rastle.“ — To hočemo mi Slovenci, vi in vaši „ustavači“ so nam zadnjih 10 let davke višali.“

„Jaz spoštujem nove šolske postave kot največjo narodno dobroto, one so cima in korenina za prihodno srečo in blagostanje.“ Mi hočemo iz novih šolskih postav vse vzeti, kar je dobrega za Slovence, kar je slabega, to tirjamo, da se popravi. Da pa gospod Vrečko posebno „spoštuje“ te postave, je za to, ker so mu dale službo 1600 goldinarjev na leto, zato ker je svoje slovenstvo zatajil bil.

„Jaz nečem, da bi se šola zopet duhovnim izročila, ker predobro vem, da bi bilo to konec in smrt napredovanja.“

„Jaz nečem, da bi se Slovenci in Nemci v naši deželi, kakor žalibog od nekoliko let, zmiraj prepirali, ampak da bi blagor sloge in mirnega dela zopet razlil se po celi deželi.“

„Jaz iskreno podpiram, da lepa štajerska dežela združena ostane in da bi se dolenski del ne s kranjsko zedinil.“

„Jaz hočem, da bi se otroci Vaši v šoli slovenskega in nemškega jezika naučili, in nisem za to, da bi se odstranil potrební jezik nemški.“ — Kdo od nas je tirjal to? Nihče.

„Pazite dobro! Nevarne zanjke se Vam zopet stavijo.“ To je pa res: Vrečko in Posek nam zanjke stavita, pa nas ne alovita, Slovencev ne! Na Nemško naj gresta.

Iz celjske okolice. 27. avgusta. [Izv. dop.] G. Wretschko se da v našem okraji kandidirati od celjskih nemškutarjev. Ti so razposlali na nas učitelje oklice, naj po vseh močeh agitiramo za njega, kajti če on ne bo izvoljen, bo proč s šolsko postavo in mi učitelji in naše žene in deca bodo morali gladu poginiti. V časih volitev je dosti Schwindel-na, ta vendar presega navrana volitvena sredstva. Kako deželni šolski svet, katerega ud je g. e. k. inspektor Wretschko, za slovenske učitelje skrbi, naj sledečo dokaže. Skoro po vsem slovenskem Štajarskem je e. k. šolski svet v Gradcu odmeril le plače od 500 in 400 gold. na leto, po nemškem Štajarji pa po 700 do 600 gold. Zoper tako nizko plačo so se pritoževali nekteri občinski šolski sveti, kateri so izrekli, da hočejo svojim učiteljem večjo plačo dajati, pa e. k. deželni šolski svet v Gradcu jim to ni hotel privoliti. Tako je storil konjiški krajni šolski svet in še dva druga. Če Wretschko tako neizmerno ljubi nas slovenske učitelje, zakaj se pa ni potegoval, da bi mi vsaj tako plačo dobili, kakor naši tovarši na nemškem Štirske? G. Wretschko napuhne nemškutarskega duha pač mara za nas slovenske učitelje le ta čas, kadar bi mu pomagali za volitve; kakor se tudi le ta čas za našega slovenskega kmeta briga, kadar bi rad njegove glave ulovil. Hvala Bogu pa, da g. Wretschko ni naš nadzornik, torej nam nič nima zapovedati; ampak da je inspektor naših ljudskih šol g. Klodič, od katerega dobro vemo da nikoli ni zatajil svoje slovenske narodnosti in bo tudi gotovo po svojih močeh skrbel za poplisanje našega učiteljskega stanu.

G. Wretschko se torej jako moti, ako nas slovenske učitelje za take brezznačajneže ima, da bi podpirali njegove candidature. Zanj ni mesta med Slovenci.

Učitelj iz savinske doline.

Iz Šmarja. 26. avg. [Izv. dop.] Novica, da mislita v našem volilnem okraji kandidirati gg. Vrečko in Possek, ki sta oba že enkrat slavno pri volitvi v Celji bila spropadla, se nam je iz začetka skorej neverjetna zdela, ker si nismo mogli misliti, da celjski nemškutarji še zmirom upanje gojijo, v tem izključivo narodnem volilnem okraji z nemškutarji predreti. Čudimo se le g. Vrečku, da je tako hitro pozabil svoj žalostni propad lanskega leta da se še enkrat vrže v žrelo blamaže. Njegov propad bo letos še sijajniši od lanskega, kajti tudi slovensko ljudstvo se je to leto še bolj vzbujalo in tisti volilci, ki so lani pod pritiskom g. Schönvetra in cele prejšnje vlade omahovali, se še letos te slabosti sramujejo, in z nevoljo od sebe pahnejo usiljeno kandidature e. kr. inšpektorja, ki je podpisal lastnoročno volilni oklice graških Nemcev, v katerem se slavi edino zveličavna Nemčija in tirja hegemonija ali nadvlada Nemcev nad vsemi drugimi, narodi. In ta e. kr. g. Vrečko se ponuja slovenskim kmetom za poslanca? Mar se je njemu pamet zmešala ali pa drži naše slovenske kmete za take buteljne, da si bodo sami na vrat naložili jamu sužnosti. Vrečko-va kandidatura v celjskem okraji je ravno taka, kakor ko bi gg. Dr. Vošnjak in Dominkuš v nemškem Gradcu kandidirala z slovenskim programom. Sicer pa naj si prste opeče ta e. kr. gospod iz Gradca. Šmarski okraj bo, kakor en mož, pri volitvi 4. septembra klical: Dr. Dominkuš in dr. Vošnjak, naša poslanca!

Od gornje Savine. 26. avgusta. [Izv. dop.] Celjski „Verfassungsverein“ je že začel agitacijo o volitvah. Razposlal je namreč v vse kraje, kjer za kakega nemškutarja ve, dopise, ka bi se ti nemškutarji naj volitev volilnih mož udeleževali, in za njegovo stranko agitirali. V Gornjegraškem okraji bi pa tudi vse agitovanje zastonj bilo, kajti celi okraj je skoz in skoz naroden, ter za narodno reč vnet, in zraven tega bi se nasprotnemu agitatorju znalo prav slabo goditi. Omenjeni „Verfassungsverein“ razpošiljava tudi po celnem celjskem

volilnem okraji liste v slovenskem jeziku tiskane, v kojih se za kandidata, Vretschko in Possek priporočata. Kar Gornjegraški okraj zadeva, naj bo Verfassungsverein zagotovljen, da bo vsak list, katerega bode semkaj poslal, nazaj dobil. Nadejati se je, da bodo drugi okraji ravno tako storili. Naša poslanca sta in bode ta gg. dr. Vošnjak in dr. Dominkuš!

Pri tej priložnosti še naj omenim, da si bo Gornjegraški okraj, posebno pa Gornjegraški trg, Celjske nemškutarje dobro zapomnil, posebno pa se bode njih ravnanje v prihodnji volitvi na tanko opazovalo. Ta okraj v Celje dosti kupčuje, in tam veliko denarja skupiti da. Zdaj se je za gornjo Savinsko dolino nova pot odprla, ter se bode prav lahko Celja izogibati. Izpeljala se je namreč prav lepa cesta čez Černeve v Kamnik na Krajskem in Štirske kraji ravnokar dokončala, na Krajski strani je bila pa že pred večimi leti dokončana. Po takem smo dobili prav dobro zvezo z Ljubljano, katero mesto je posebno za Gornjegradčane bliže ležeče ko Celje. Za naprej bomo tedaj rajši s slovensko Ljubljano, ko v nemškutarskem Celju, kupčevali. Že zdaj, ko je cesta komaj dokončana, se že vidi, kako marljivo se sem in tje vozi. Zasluga za izpeljavo te ceste na Štirske strani, pa gre v prvi vrsti našemu vrlemu narodnjaku in načelniku okrajnega zastoqa gosp. Radoslavu Špendetu v Gornjemgradu.

Iz Laškega trga. 26. avg. [Izv. Dop.] (Kaj je Vrečko pri nas skusil.) Vrečko! Vrečko! ta, baš ta bode rešil nemški rajh! so upili naši nemškutarji. Prišel je že zgodaj, hodil najpoprej pri kristofski občine uradu med kmeti, prigovarjajoč je, naj vendar take izvolijo, kateri bodo za njega glasovali. Vidé pak, da mu dijaki ne dajo miru, se vrne v trg, češ, tam bode prihajajoče kmete prestregel. Pa kaj se zgodi uboščeku. Razgovarjajoč se s kmeti, začno ga kmetje sami tako neusmiljeno oštevati, da se nam je že smilil ker je bil ves bleđ. Rekli so mu po pridigi, naj odlaži in naj ne pride več v poslu glase za svojo sleparijo nabirati, drugače ne bode — dobro. Kaj mu je bilo drugo storiti, kakor iti v pivarno, ter si malo ohladiti jezo, ker e. kr. fanté je bil res jezen. Tam je lahko izvedel, da se je skoraj enoglasno pri eni občini 10, pri drugi 5 mož izolilo, ki bodo stali kakor skale za moževe, katerim je le mar za narodnostni princip, kateri bodo enoglasno volili: dr. Vošnjaka in Dominkuša.

Od Št. Lenarta. 27. avg. [Izv. dop.] Denes v nedeljo pripeljal se je kandidat „des ersten Culturvolkes“ Brandstetter z mariborskim tergoceem Reiterom, ter se volilem predstavil.

Veleučeni Dr. Jug je celi teden na tisoče vabil volilem in drugim posestnikom po celnem okraji razposlal, ter jih vabil, da se udeležijo te velikanske predstave. Pa tudi mi narodnjaki nismo rok „navskriž“ držali. Denes ob enajsti uri pred poldne zbirali smo se poštenjaki, volilci in nevolilci na rotovžu. — Brandstetter stopi na oder in komaj je 3 besede izustil, že se je iz 50 grlov glas zaslíhal „mi smo Slovenci, nerazumimo vas, govorite tedaj slovenski.“ Brandstetter se je, obdan od samih narodnjakov ves tresel, posebno ko mu en volilec še reče: „Gospod, če Vas bomo nūcali, že bomo po Vas pisali, če pa hočete kaj gučati pa nam po slovenski povejte.“ — Gospod Brandstetter, bleđ ko zid, jel je le še jecljati, navadno besedo uzel mu je strah, pravi: „ich kann nicht bindisch sie sprechen ja auch deutsch.“ Hitro pa ga sto glasov na § 19 zavrne, med tem pa so se Dr. Jug in njegovi privrženci vsi za mizo poskrili.

Da v taki sramoti ne ustanejo, stopi Brandstetterov spremljevalec trgovec Reiter iz Maribora na oder, roke in život so se mu tresli ko začne slovenski govoriti, pa ubogi mož je samo 7 besed izpregovoril, med katerimi so bile 4 nemške. Smeh,

kašljanje in tak ropot nastane sedaj, da je moral taj mariborski Demostenes iz odra stopiti.

Na vprašanje Dr. Juga in privržencev, zakaj ga nepustijo govoriti, so jih poslušalci zavrtili, da taj gospod ne zna govoriti slovenski.

Neki kmet še pristavi: „Toti Reiter je v Marburgi krido nardil, zdaj bi pa še znami krido delal.“ Vse se je smijalo.

Pristaviti moram, da se je Brandstetter v svoji zadregi sam skliceval na §. 19. vprašaje narodnjaka dr. Č.: „vi kot jurist razložite ali se more siliti me po §. 19. da slovensko govorim. Odgovor mu je bil kakor zaslužen.

Do denes je v Št. Lenarskem okraju dvaindvajset narodnih in 7 nemčurskih volilcev izbranih.

Iz Slovenjega gradca? Kakor je „Slov. Narod“ že omenil, je tukaj kandidiral za poslanca kmečkih občin tukajšni lekarnik I. Kaligarič. Kako je župane obdeloval in jih proti duhovnikom hujskal, o tem bomo še spregovorili o priložnosti. Zdaj častitim volilem samo naj naznamo, da se sliši, ka se je Kaligarič kandidaturi odpovedal *) in da na mesto njega misli dr. Ehmer iz Gradca kandidirati. Ali se je Kaligarič odpovedal zaradi strahu pred sramotnim propadom, ali pa delata z dr. Ehmerjem pod enim klobukom, da bi tako volilce leže prekanila. Zatorej pozor! Naš poslanec mora biti g. Adamovič, ki je narodnjak in katoličan in do katerega zaupanja imamo. Dr. Ehmer je pa naših narodnih prizadevanj nasprotnik. K njegovi karakteristiki naj samo omenim, da je bil, ko je še v Slov. gradu prebival, predsednik slaboglasnega „Volksbildungsveraina“, ki našo narodnost in vero tako ljubeznivo boža. Kdor take knjižure, kakor jih omenjeni „verein“ izdaje, med naše ljudstvo trosi, ta ni naš prijatelj in naš poslanec ne bo. Torej še enkrat, volilci pozor!

Od Sv. Janža (na dravskem polji), 26. avgusta. [Izv. dop.] Kakor se je po celnem Štajarskem, in tudi čez meje razglasilo, hoče na Ptujem za deželo notar g. Rodoschegg za poslanca izvoljen biti. Pri taki priliki je navada, da se ljudstvu tudi tisti mož, kateri hoče njegove pravice zagovarjati, na drobno popiše, ka ljudstvo vé, kaj ima od njega pričakovati. Gospod Rodoschegg je bil za dobe, ko so je v Avstriji po turškem vladalo, na Hrvatskem uradnik, ali pa Bahov paša. Ali ko so Ogri in Hrvati toliko k sebi prišli, in Bachove zveličarje iz paradiža iztirali, se je g. Rodoschegg na Štajersko podal, in zdaj tukaj najraje v „denarjih dela.“ Večji mu se procenti dajo, ljubše mu je; in tako on spada k tisti stranki, ktera se najbolj s tim peča, Holožane na nič spraviti, sebe pa obogatiti. In res je že ta stranka Holožane tako daleč scesala, da se nahajajo vasi, kde še so po dva in trije Holožani posestniki, drugo zemljišče je že v rokah Ptujčanov, in neje že doba daleč, kde družega Holožana več ne bo, kakor vincarji.

In zdaj ubogajo Holožani in naši Poljanci ravno tistim Ptujčanom, katerim se imajo najbolj zahvaliti da siromašijo! Če namreč leta dobro ne obrodijo, ne more Holožan, kateri drugih dohodkov nema, kakor to, kar mu vinograd prirodi, do bratve čakati da se nebi pred zadolžil. On gre v mesto, vzame denar v zajem, ali pa tudi živež, kakor n. p. zrnje in druge reči; zato pa mora gospodu Ptujčanu dolžno pismo z strašnimi obrestmi podpisati, ali pa mu obljubiti, da mu v jesen štirjak, polovnjak i. t. d. vina da. In ko pride jesen, in on svojo gorico pobere, vidi da mu v kleti nič ne ostane, ne sicer za tega voljo ker mu je gorica malo prinesla, nego ker je Ptujčanu moral strašanske procente obljubiti, ali ker je moral za 10 gld. n. pr. polovnjak vina dati, in spet je Holožan tisti siromak, kakor je pred bratvo bil, in dolgovi se z nova delajo. In kdo je tega kriv? tisti nemškutarski Ptujčani, kateri se zdaj ljudstvu slinijo in jim zagotavljajo, kaki dobrotniki

*) Ker to tudi „Tagaspost“ poroča, je torej gotovo. Ured.

so ljudstvu; niso to volki v jagnetovi koži? Boste pa še vi Halozani in Poljanci dolže tim ljudem verovali, kateri Vas slačijo, sebi pa premoženje kupljavajo?

Skoro sem se od g. Rodoschegga, o katerem sem govoriti mislil, se preveč oddaljil, al ker on tudi k tim dobrotnikom (?) spada, sem moral o njih dalje govoriti. G. Rodotehegg je prav za prav za prav notar, kar se njegovega notarijata tiče, je že od zdavnaj znano, da je njegova pisarnica naj boljša hrana za advokate. Pogodbe, ktere se v njegovi pisarni delajo, so tako slabo in pomanjkljivo naredete, zapuščinke razdelitve ali „talinge“ so tako površno in prenačljeno napravljene, da se skoro iz vsakega pisma, ktero iz njegove pisarne pride, pravda, ali proces razvije. Da so pravde zlo drage, to vsak dobro vé, posebno pa Haložani, mi in naši poslanci, in če so Rodoscheggeve pisma uzrok mnogim pravdam, te se ne mora več trditi, da bi on ljudstvu kedaj veliki dobrotnik bil. Oča in sin se neseta na nič, ker je pogodba med njima slabo sklenjena, dediči ali erbi celo erbijo zapravdajo, ker je zapuščina slabo razdeljena. Al more ljudstvo takemu človeku kedaj hvaležne biti, ali k njemu zaupanje imeti? Ni mogoče. In še več: Neki g. M. je imel od dolžnika 200 gl. za tirjati, ker pa mu z dobrega nije plačal, ga je mislil tožiti. In kaj je dolžnik storil? Pri g. Rodoscheggi je pogodbo napravil, in celo svojo posestvo svoji ženi zapisal in g. M. se je lahko obrisal. Kak se tako postopanje notarja, kateri tako pogodbo sklene, imenuje? To si vsaki sam lahko misli.

Se eno, kako g. Rodoschegg z denarjem, ktere ga ljudstvo s krvavim žuljem pripravi, ravna. G. Rodoschegg je lansko leto bil načelnik okrajnega odbora (Bezirksausschuss). Pod svojim predsedništvom si je on dal od odbora **300 goldinarjev** iz okrajne blagajne dovoliti, da bi se mu za njegove zasluge, (?) ktere je v okrajnem zastopu imel, srebrni „servis“ kupil. To se je razglasilo po vseh nemških in tudi po slovenskih časnikih in g. Rodoschegg nikdi nije dementiral, mora tedaj istina biti. Dragi moji! Ako pa človek z vašim, krvavimi žulji pripravljenim denarjem tako ravna, morete vi tega dobrotnika ljudstva imenovati, in še morete vi le en trenutek misliti, da tak človek ima sree za svojo ljudstvo? Za svoj žep, za ljudstvo pa nikdar!

(Dalje prih.)

Iz Koroškega 23. avg. [Izv. dop.] (Junsko demokratično društvo; volitev.) Nemški časniki veliko trobentajo o vzpešnem delovanju nemškodemokratičnih društev na Koroškem. Koliko je na tem resnice, bode prihodnost pokazala. Dozdaj se temu nikakor ne da pritrditi. Vendar ne gré, da bi čeravno slabemu začetku nasproti roke križem držali, kajti iz malega rase lahko veliko, in prepozno bi bilo kesanje zaradi nasledkov našega molčanja nasproti rogoviljenju sicer slabe a nesramne stranke.

Med ustanovitelji in podporniki tega društva hočem denes samo nekatere popisati. Eden največjih kričačev med njimi je Grečnik, davkarski „šribar“. On drugih zaslug sicer nima, nego da se je dolgo časa za ustavovernega poslanca ponujal, sam priporočilo po hišah raznašal, pa nikdar nobenega glasa ni ujel. Duševne zmognosti prav nič nima in vendar je precej znan po deželi, deloma ker je nenavaden debelih, deloma ker je dopisoval umazane članke v „Süddeutsche Post“. Leta 1848 je bil med puntarji in je v svojem času, ko je še felvel bil, tudi po strani kakšen krajevarček „posebej“ izmanipuliral, kakor se je pred velikovško kavarno na trgu sam hvalisal. Konkordat in duhovščina so v njegovih vinjenih možganih glavno zlo, kteremu pripisuje vse nesreče v državi, pa tudi svojo prazno mošnjo, ki mu ne pripušča svojega globusa z vinsko kapljico nositi. In kdo bode revežu, cel dan tako težo nosečemu zameril, ako ga včasih pod mizo zgrudi. Ker so njegovi možgani že preveč sprani, se tudi nihče ne spodtika nad tem, da ne ve lo-

čiti federalizem od fevdalizma, narodno gibanje od veleizdaje. Kdor želi svojo jezo na kakšnem sosedu v časopisu ohladiti, naj se obrne do njega, za frakeljček ti napiše celo polo debelih laži in nabranih fraz. In takov človek je agens pri jun-skem demokratičnem društvu.

Druga moč — sit venia verbo — pri tem društvu je g. Puher, ki je dolgo vedel Slovence s tem motiti, da se je v onih družbah potegoval za Slovence, pri kterih je popred videl, da z ugovorom ne shaja. V deželnem zboru, kjer so ga na tem poznali, da družega ni govoril kot „ja“, pa se ni nikdar oglasil za pravice tlačanih koroških Slovencev, čeravno ima čvrst glas kakor srakoper, ako pred krojaškimi in kovaškimi pomagaci govor sproži. Društvo za hrbtom podpira oba Mertliča, oba zagriznena nemškutarja, kakor so odpadniki sploh. Poslanec dr. Mertlič vrnivši se iz Dunaja ni vedel o drž. zborovanju več povedati nego to, da je samo pri eni obedini 50 gld. plačal, in da zdaj spozna, da so Korošci res neumni. Če se 4—5 teh matadorjev zbere, in se še kakšna zgubljena ovca pritepe, vsede se zopet Grečnik na svojo kljuso po domače pegazus, ter najpred sam sebe pohvali, potem pa naznani sklepe v „Süddeutsche Post“, in se baha z veliko množico, čeravno je obče znano, da je ta množica dovolj proztora imela med ozkimi 4 stenami. Ali ni to najostudnejša sleparija. S tem, da ustavoverna stranka, take ljudi rabi za svoje namene, zgubila bo vse zaupanje, ktero je dolgo časa nezasluzeno pri nekterih kratkovidnejših še uživala. In takšno društvo hoče med koroškimi Slovenci zvonec nositi, hoče Slovincem poslance nasiliti, in se predrzne v imenu slovenskega ljudstva govoriti, ter svoje ljudstvo s pogubo proteče sklepe kot sklepe slovenskih kmetov razglašati, proti zedinjenju Slovencev demonstrirati! Sram nas mora biti koroške Slovence že samo to, da to društvo še med nami životari. Naj večja sramota pa zadene tiste, ki se dajo po njem na led speljati.

Zatoraj Slovenci ne dajte se pri volitvah zopet premotiti. Bodite edini. Naznanite društvu „Trdnjava“ v ktere može imate največ zaupanja. Pri društvu „Trdnjava“ so vaši pravi prijatelji, s kterimi se ob pravem času dogovorite, da boste vsi enoglasno volili in ne razcepili vaše glasove, kar bi le nasprotnikom in Prusomanom prišlo na korist.

Iz Kranja, 24. avg. [Izv. dop.] (M.) Zadnjič vam je nek dopisnik v kratkem popisal izlet gorenjskega „Sokola“ in sicer samo od prijetne strani. Z vedno hvalo se navadno skazi značaj posameznih oseb, pa tudi pri društvih se vgnjezdí nemarnost in zanikernost, ako se mu le hvala poje, čeravno jo nezasluzi. Med tem ko se ljubljanski „Sokol“ vsako leto s kaceim vspehom sme pohvaliti in tudi letos, ko se je vsled sokolskega izleta tako probudil národen duh v Moravčah, da se tam že snuje slovenska čitalnica; gorenjski „Sokol“ vedno le bolj hira in če vprašas, kaj se je z bledskim izletom doseglo, izostane odgovor. Ta čudna prikazen ima svojo korenino v puhli ošabnosti nekterih mladih gospodov, ki se sramujejo z rokodelci občevati! Da si imajo ti gospodje kot trgovski pomočniki več prilike oliskati se v gosposkih in odličnejših družbah, se vendar ne dá opravičiti njih postopanje nasproti rokodelcem. V večih mestih je to le šega filistrov. Resnično izobražen človek bode tudi druge ljudi nižjih stanov spoštoval, in bode skušal z občevanjem tudi one na višo stopinjo omike dovesti. V malih mestih se le tedaj zamore vspešno napredovati, ako se vse moči zedinijo. Pravi domoljub se ne boji nobene žrtve in ne bode stavil „force“ v izgovore.

Rusi o avstrijskih razmerah.

Peterburški časnik „Birževija Vjedomosti“ ki izhajajo v Peterburgu v obliki „Timesa“ vsak dan in ki jih drže sploh za organ cesarjeviča nasled-

nika, prinašajo v svojem najnovejšem čislu sledeči zanimivi dopis iz Dunaja pisan 6. avgusta.

„Dolgo Vam nisem pisal, in ni bilo česa pisati. Čas je prišel skoraj samo v pripravljanji. Glavni in važni cilji zahtevajo časa in premisleka, pred svojim izvršenjem. Tako resnobno delo se zdaj vrši pred našimi očmi — to je poravnanje (soglašenje) s Čehi. Poravnanje z Madjari l. 1867 je imelo dovoljno značenja za polovico avstrijskega carstva, toda to značenje je bilo bolj negativno (otricateljno), zato, ker je zoper sebe vzbudilo nevoljo Slovakov, ogerskih Rusov, Srbov, Hrvatov, Rumunov in Nemcev v Erdelji in vseh drugih Slavjanov v Beustovi Cislajtániji. Ali poravnanje s Čehi je veliko važneje, zato ker se z njim za Avstrijo popolnem nova doba novega državnega življenja začneja. Ž njim se uniči čisto Beustova Cislajtánija in na njeno mesto se povzdignejo Česko kraljestvo in druge državopravne individualnosti (osobi), kakor Slovenija itd. Andrašjevo krščenje carstva v „Avstro-Ogersko“ bo tudi odpravljeno (otmeneno). Avstrija dobi zopet prejšnje (prvonačalnoje) svoje ime, iz kterega bo očitvidno, da nobeden narod ne sme nadvladati nad drugim v stari habsburški monarhiji. Poravnanje s Čehi in priznanje českega državnega prava je tak čin (eto sobitje takoga roda), da ga že zdaj vsi avstrijski in neavstrijski Slovani sočuvstveno pozdravljajo, zato ker so po njem Slavjani s svojo neutrudljivostjo in doslednostjo dobili ravnopravno položeno v Evropi, kjer so do zdaj, razun Rusov, odstranjeni bili s političnega odra. Avstrijski Nemci, ne želeč, enako Madjarom, dopustiti Slavjanov k narodnemu in političnemu življenju, so si od nekdanj prizadevali Slavjane v vsakem obziru zadržavati; oni so tudi zdaj trudili se, kolikor mogoče, z raznimi intrigami poravnanje s Čehi razdreti. Hohenwart, vse to dobro vedoč, se je pogovoril s carjem in ga je prepričal neobhodnosti takega poravnania, brez kterega bi nemogoče bilo v kritičnih časih na Slavjane zanašati se. Vsled tega je dobil Hohenwart pooblastenje za pogajanje od cara, in začel ga je z Riegerom s pogojem, da mora vse v globoki tajnosti držati se. Ali dokler Hohenwart ni razpustil rajhsrata, ni smel pričakovati polnega sodelovanja Čehov. Bilo je neobhodno potrebno imeti dovoljen celi budžet in potem znebiti se rajhsrata, da bi Čehi zaupali dobri volji Hohenwarta. Potem, ko je Hohenwart z ene strani pokazal, da je v resnici pripravljen raditi na korist zaželenega poravnania krone s českim narodom, ko je sklonil cara ostati neomagljiv tudi takrat, ko mu je nemški rajhsrat znano adreso podal, potem je zaupanje med Čehi in Hohenwartom bolj in bolj rastlo. S svoje strani je tudi car začel udeleževati se tega dela in želé pokazati česku narodu svojo dobro voljo, je poslal svojega sina naslednika princea Rudolfa na Česko, kteri je bil povsod z navdušenjem sprejet. Premda so nekteri časniki odrekli politično značenje temu popotovanju, se je vendar le pokazalo, da se je zaupanje med českim narodom in zakonitim naslednikom Ferdinanda V. okrepčalo. Zdaj je Rieger vedel, da so stvari že jako napredovale in da je potrebno povabiti k razgovoru vse zakonite faktorje česke opozicije; treba je bilo povabiti grofa Klam-Martínica ko glavo česko-moravskega historičnega plemstva, in dr. Pražaka, ko vodja moravske opozicije. Ž njimi je začel pretekli teden pooblastence carja grof Hohenwart razgovore. Car je navlaš prišel iz Išla na Dunaj, da bi s polno pazljivostjo sledil razgovorom s Čehi. Nemci so začeli od vseh strani intrigrirati, in ko niso nikjer uspeha imeli, so se še nadejali, s prusofilskimi demonstracijami v Brnu kompromitirati Hohenwarta in ostrašiti prusofilsko stranko pri dvoru, h kteri spadajo. Beust, Hofmann in Gablenz, adjutant Bellegarde, grof Grünne in še nekaj manje važnih političnih mož. Beust je napravil shod ali svidanje avstrijskega carja s carjem Vilhelmom, nadejaje se, da bode še mogoče z zvunajnimi intrigami odkloniti carja od priznanja

českega državnega prava. Toda to svidanje, brž ko ne, bode ostalo brez vsakega značenja za notranje zadeve avstrijske; ono ne bode odklonilo cesarja od pomirjenja s Čehi, kakor želé to Nemci. Naj si že bode Bismark in tudi Beust pri išelskem sestanku; ono ne bo imelo upljiva na poravnanje s Čehi, kateri bi morali, v protivnem slučaju držati avstrijskega cesarja za vasala Prusije, ako bi se dal odvrtiti od tiste notranje politike, katero mu svetuje ministerstvo Hohenwartovo. Česki časnik „Pokrok“, organ Palackega in Riegra, brez dvombe, imevši to pred očmi, je naravnost rekel da česka krona more le na glavo českega suverena kralja postavljena biti, a nikakor ne na glavo vasala kakoršne koli sosedne države. Nam se dozdeva, da je Hohenwart razumel besede organa česke opozicije in da je to samemu cesarju na srce položil. Kar se tiče rešiteljskih razgovorov o poravnanju s Čehi, je še nemogoče ob vsem razkazovati, kar je v krogu deklarantov znano; no treba je omeniti, da je med Riegerom in Hohenwartom vse dogovorjeno do podrobnosti, iz katerih je vidno, po krajni meri, da je vse zagotovljeno, kar je za skoro obnarodovanje manifesta k českemu narodu o razklicanju novih volitev v česki zbor ad hoc neobhodno potrebno. V tem zboru se bo pretresoval zakon o volitvah, po katerih se ima zbrati novi zbor za presojevanje novih državopravnih osnov med českim narodom in glavo habsburške dinastije. Vse to, kakor se sliši, je po drobno dogovorjeno in opredeljeno; včeraj je Rieger več ko dve uri razgovarjal se s Hohenwartom, potem je bil ob deveti uri zjutraj od carja sprejet, kakor je nekdanj Deak v podobni avdijenci tri ure nagovarjal carja, tako je včeraj Rieger več ko tri ure ostal na carski avdijenci, in je imel srečo prepričati svojega gospodarja, dovoliti zakonite zahteve českega naroda tako, kakor mu jih je razložil Rieger. Ministri, ki so bili v raznih toplicah, so morali vrniti se, zato, ker se zdaj začnejo posvetovanja v ministerstvu — kakim pōtem se imajo voditi daljši dogovori. Organ Hohenwartov „Oesterreichisches Journal“ vsled srečnega poravnania s Čehi prinaša stavek z naslovom: „Poravnanje s Čehi je že gotovo“! no organ Palackega in Riegerja, praški „Pokrok“ mn odgovarja: „Poravnanje ni gotovo, zato ker konečno rešenje odvisi narodnemu zastopništvu, katero si zbira česki narod sam. V vsakem slučaju je že to rešeno, v kakem smislu bodo vlada in poverjeniki naroda, od krone in deklarantov v ta namen v svojih krogih pooblasteni možje ravnali, da uresničijo končno poravnanje. Stvar je dospela do tega, da skoraj imajo slediti vladina razporedjenja, da bode poklican narod sam, je li gotovo poravnanje ali ne. Skoraj pričakujemo imenovanje českega namestnika. Mnogo se je govorilo o grofu Koteku, toda, kakor se sliši, se bo to težko dogodilo. Kotek ne zna toliko česki, kakor je za parlamentarno rabo potrebno; k temu je on znan ko navdušen spoštovalec Beusta, kateri, kakor znano, je pri Čehih čisto nepopularen. Brž ko ne bode knez Jurij Lobkovic ali pa grof Klam-Martinic česki namestnik. Maršalkom ali podmaršalkom krone bodo imenovani možje popolnem popularni na Českem. Za kronanje bode sklican v Prago generalni zbor Česke, Moravske in Šlezke, — toda nemogoče je še reči, kedaj se bode to zgodilo. Tudi za slavnega starčeka Palackega se pripravlja posebna odličnost in visoka čast v narodni hijerarhiji česke krone: govori se, da bode čuvaj (hranitelj) česke krone, ktere prava je on tako pogumno branil. Pa vse to še ni sigurno. Služba avstrijskega poslanca v Peterburgu bode po poravnanju s Čehi, povzdignena na poselstvo *) in bo pedeljen vedno Čehu, ki od duše želi iskreno prijaznost med Rusijo in Avstrijo. Na zadnje se bo gledalo, da se prenaréde kupčijske razmere med tema državama, razmere, ki so bile toliko časa zanemarjene, posebno — bi treba bilo preobroditi sedanji konsularni

*) „Posol“ pomeni v ruskem: botschafter, envoyé; poslanik: gesandter, ambassadeur.

sistem, kojega se drže vzajemno Avstrija in Rusija, in tako vzajemno zblizati te dve monarhiji. Grof Beust je hotel biti izvoljen v česki zbor, da bi tako udeležil se razprav o poravnanju s Čehi; toda zbog njegovega sovražnega obnašanja ne samo zoper Čeha, ampak tudi zoper grofa Hohenwarta, dalo se mu je razumeti, da bi bolje bilo, da se enacim nameram odpove, kajti mogle bi biti neprijetne samemu carju, ki želi čim preje kronati se v Pragi s česko kraljevo krono. Razpuščenje nekterih deželnih zborov (sejmov) se že te dni pričakuje.

Politični razgled.

Naši prusački Nemci v svojih glasilih, v graških, ljubljanskih in dunajskih v svoji pozablivosti lastnih izrekov tožijo nad „nezasluženo perfidno denunciacijo“, da oni kaj nameravajo proti Avstriji. Tem hinavcem nasproti zopet en glas zaznamujemo, ki dovolj jasno pove o čem se suče današnja borba. Eden večjih pruskih listov „Elberfelder Zeitg.“ piše o Avstriji in pravi: „v razdraženem boji, kterege bijejo naši (nemški) bratje proti prevzetnemu [gospodovanju željnemu (!) Slovanstvu bode naša živa simpatija, naše energično moralično pomaganje in če bode treba tudi fizična pomoč severja gotova.“ Torej tu se prusačkim Nemcem že obeta orožje in denar proti nam, zato jim greben raste.

Nemški ustavovorni listi se hvalijo da bodo volitve za ustavoverce bolje izpadle nego so mislili, da bodo med nemškim kmetstvom celo pridobili več poslancev ugo so jih dozdej imeli. Volilni dnevi bodo pokazali, ali je to njih upanje opravičeno, ali pa je samo sredstvo, s katerim se pri agitaciji budi pogum. To je pa gotovo, da vlada stoji tako po Potockovo „nad strankami“ da niti no pomore onim elementom, kateri bi iz čistega domoljubja radi vladno stranko naredili.

Iz Koroškega se v nemških listih poroča, da so v rožni dolini in v celovski okolici zmagali — liberalci, ali pravilneje nemškutarji.

Beust poleg Hohenwarta ne more ministrovati. Za zdaj še visi, pa samo tako dolgo dokler se Hohenwart sam ne utrdi. Beust menda to vidi in je s svojim shodom s Bismarkom, kterege podreti in paralizirati je bil prej v Avstrijo poklican, poslednjo karto za svoj obstanek izigral. Tudi to igro je izgubil. Kajti Hohenwartov organ „Oesterreichisches Journal“ brez ovinkov pove, da se ni v Gaštanju nobena zveza s Prusijo sklenila. Torej se želja Beustova in ustavovercev ni spolnila. „Mi nismo hoteli paktirati, nismo paktirali in nismo mogli paktirati,“ pravi rečeni list in zagotavlja da

v „merodajnih“ krogih nihče ne misli na tako politiko.

„Wiener-Abendpost“ in drugi vladni liste ostro obsojujejo nemškega novinarstva, ki deluje na večje razpaljenje in poostrenje narodnih in političnih protislóvij.

Kakor uradni listi poročajo se sporazumljenje z doljno-tirolskimi Italijani, katerim se je ponujal posebni namestniški odsek, ni moglo doseči, ker so Italijani „preveč“ tirjali.

Francoska narodna skupščina je imela 24. t. m. viharo skupščino. Na dnevnem redu je bil nasvet, naj se narodne straže (national-garde) precej razpuste in razorožé. Proti temu je odločno govoril načelnik vlade Thiers, ki je v svojem govoru poudarjal, da ako mu večina zbornice ne zaupa več, je pripravljen odstopiti od svojega mesta. Svoje poštenje in življenje je rekel, da je pripravljen zastaviti za trdenje, da ni notranji red več v nevarnosti v Francoskem. Na konci svojega govora je razdražen iz sobane odšel. Naposled se je zedinila skupščina v tem, da se samo narodna straža v tej meri razpusti, v kateri se vojska dopolnjuje. Thiers je hotel odpust dati, in je bil samo preprošen ostati na svojem mestu.

Garibaldi je zopet izdal pismo, v katerem se jako grenko proti Francozom izrazi. Zanimivo je, da stari otočan toži, da so „še zmerom ključki do Alp v rokah italijanskih sovražnikov.“ V eni sapi torej, ko toži čez francozko bahatost in vojnoljubnost, ktera hoče Italijo napasti, je staree ravno tak šovinist, poželjivec po naših Alpih.

Razne stvari.

* (Volitve.) Iz Ljutomera se nam telegrafično poroča, da govorica, kakor da bi gosp. Kukovec se ne bil kandidaturi odrekel, po vsem ni istinita. Stvari stoje za narodnega kandidata dobro in bode gotovo voljen dr. Srncec enoglasno.

Posebno huda je protivna agitacija v breškem okraji. Vendar rodoljubi ne dvomijo, da bode narodnjak zmagal.

Kako stoji volilna agitacija po drugih okrajih, sprevidno je nekoliko iz dopisov današnjega lista.

V Žapžah (blizo Cirknega v tominskem okraju) se eno leto že pogreša

Katarina Mlakar,

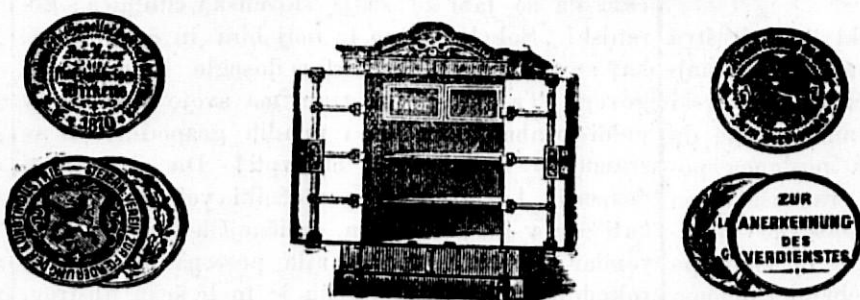
34 let stara, srednje postave, rudečih las, črnih oči, okroglega obličja.

Žalostni stariši bi radi zvedeli kam je ta hči, ktera je ob pamet prišla, došla.

Kdor bi zvedel, naj odpiše Mariji Mlakar, kmetici v Žapžah, pošta Cirkno na Primorskem.

(2)

Pri razstavi v Gradcu 1870. I. s. zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska e. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic [kas] za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. obestva tudi plačila na svoto. Izključljiva prodaja pri

ANTON KORÖSI,
železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradci.

(13)

Bilježniški koncipijent,

z lepim rokopisom, slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi popolnoma zmožen, v vseh bilježniških zadevah popolnem izurjen, želi pod primernim pogojem jednak službe s 1. novembrom 1871. Dotična pisma se do 10. septembra pod „Ž. K. poste restante na Ptujem sprejemajo.“